

ІНСТИТУТ
АМЕРИКАНІСТИКИ

ВІКНО
ВІДНОВЛЕННЯ

УРОКИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ: З КИМ І ЯК ПОТРІБНО ГОВОРИТИ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ

Авторка дослідження:
Богдана Гордійчук

ЗМІСТ

Резюме

Вступ

Що таке міжнародна допомога у зовнішній політиці

З ким потрібно комунікувати?

Ключові фрейми у комунікації донорів

Методологія

Як про допомогу Україні говорять країни-донори?

Сполучені Штати Америки

Японія

Данія

Висновки

Рекомендації для українських посадовців

Рекомендації для донорів

В основу цього дослідження лягла дипломна робота "Що спонукає донорів надавати допомогу Україні під час війни? Аналіз фреймінгу мотивацій країн-партнерів у 2022-2024 роках", захищена на програмі Публічна політика та врядування Київської школи економіки (КШЕ) у 2024 році.

Повну роботу можна знайти за посиланням:
https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/08/Gordii--chuk_Diplom.pdf

Резюме

Від початку повномасштабної російсько-української війни міжнародна допомога для України стала одним з ключових факторів, завдяки якому країна могла продовжувати фінансувати армію на безпрецедентному рівні, і при цьому досягнути зростання ВВП у 2023 році на 5,3% після падіння у 2022 році на 29,1%. На 2024 рік, міжнародна фінансова допомога фінансує близько половини видатків бюджету України, що не пов'язані напряму з веденням війни. Наприклад, потреби відновлення цивільної та логістичної інфраструктури, виплати соціальних видатків, забезпечення сфер освіти та медицини.

Разом із тим, темпи надання міжнародної допомоги та її обсяги падають. Через затримки з фінансуванням від ключових українських партнерів – США та ЄС – наприкінці 2023 та на початку 2024 років, український бюджет опинився у критичному стані.

Для підтримки темпів та обсягів міжнародної допомоги, Україна потребує чіткого розуміння, як говорити з донорами, аби надалі залучати міжнародну допомогу. З метою пошуку ключових інтересів донорів, дане дослідження шляхом контент-аналізу встановлює фрейми, які використовують засоби масової інформації та державні актори у своїй комунікації щодо надання різних типів білатеральної міжнародної допомоги для України, на прикладі трьох країн-донорів: США, Японії та Данії.

Вступ

Повномасштабне російське вторгнення 24 лютого 2022 року змусило Україну збільшити свій бюджет вдвічі – з 1,5 трлн грн у 2021 році до 3 трлн грн у 2022 році. З'явилися нові пріоритети: фінансування та озброєння війська, термінові потреби у відновленні житлової та комунальної інфраструктури, розмінування. Внутрішні джерела могли покрити заледве половину всіх потреб у фінансуванні, і при цьому існувала перевага Росії в чисельності озброєння та війська.

Відтак попри те, що російська війна розпочалася у 2014 році, лише з початком повномасштабного вторгнення в Україну її масштаби стали безпрецедентними. На 30 червня 2024 року, країни-партнерки та інституції Європейського союзу (Єврокомісія та Рада ЄС) загалом надали або пообіцяли Україні 151,4 млрд євро фінансової допомоги, 159,2 млрд євро військової допомоги та 23 млрд євро гуманітарної допомоги¹. Усього йдеться про 333,62 млрд євро з урахуванням допомоги, інформація про точну дату надання якої недоступна. Ключовими донорами у натуральному вимірі допомоги стали США, країни ЄС та Велика Британія.

Таким чином міжнародна допомога стала одним з ключових факторів, завдяки якому ВВП України у 2023 році зріс на 5,3% після падіння у 2022 році на 29,1%. На 2024 рік, міжнародна фінансова допомога фінансує близько половини видатків бюджету України, що не пов'язані напряму з веденням війни.

Військова допомога залишається визначальною для спроможності України не лише захищати та звільняти власні території на полі бою, але й захищати небо над критичними цивільними об'єктами, зокрема, енергетичною інфраструктурою та портами, які прицільно потерпають від масованих ударів РФ.

Разом із тим, темпи надання міжнародної допомоги та її обсяги падають. Яскравим прикладом є Сполучені Штати, де процес виділення Україні нового пакету допомоги на 2024 рік тривав декілька місяців. Затримка пакету військової допомоги з боку США на початку 2024 року призвела до потреби у додатковому фінансуванні бюджету на 500 млрд грн влітку. Крім того, Єврокомісія та Рада ЄС наприкінці 2023 року також не змогли вчасно ухвалити рішення про виділення Україні 50 млрд євро на наступні 4 роки в рамках так званого Плану України, зокрема внаслідок вето рішення з боку Угорщини. Фінансувати соціальні

¹Trebesch, C., Antezza, A., Bushnell, K., Bompreszi, P., Dyussimbinov, Y., Chambino, C., Ferrari, C., Frank, A., Frank, P., Franz, L., Gerland, C., Kharitonov, I., Kumar, B., Rebinskaya, E., Schade, C., Schramm, S., & Weiser, L. (2024). The Ukraine Support Tracker: Which countries help Ukraine and how? *Kiel Working Paper*, (2218), 1-75.

видатки допомогла Японія, яка пришвидшила надання фінансової підтримки, запланованої наприкінці року.

Розуміючи ризик падіння обсягів міжнародної допомоги у наступні роки та з урахуванням масштабів потреб у фінансуванні соціальних видатків та відновлення інфраструктури, Україні необхідно шукати нові підходи до комунікації з країнами-партнерами на різних рівнях, від міждержавного до приватного. Для цього важливо розуміти, як надання допомоги Україні комунікують різні актори всередині країн-донорок.

Відтак мета цього дослідження – визначити мотивації, які країни-донорки комунікують як ключові у ході надання допомоги Україні. Результати дослідження лягають в основу для формування стратегій комунікації з різними акторами у країнах-донорках, аби забезпечити сталість надходжень міжнародної допомоги.

Робота розглядає надання міжнародної допомоги виключно на білатеральній основі та досліджуватиме фреймінг мотивацій країн-донорів на прикладі трьох країн: США, Японії та Данії.

Дослідження використовує метод якісного контент-аналізу фреймів, за допомогою якого були проаналізовані офіційні документи, прес-релізи, публікації у онлайн-медіа редакційних матеріалів та інтерв'ю офіційних осіб країн-донорів (лідерів політичних партій, очільників уряду та державних інституцій) обраних країн на предмет аргументацій, які країни надають у підтримку своїх рішень про допомогу Україні. Крім того, за допомогою елементів аналізу зовнішньої політики дослідження описує, як визначені фрейми втілюють мотивації конкретних країн з огляду на їхні стратегічні цілі.

Результатом роботи є розробка рекомендацій передусім для українських акторів щодо комунікації з акторами всередині країн-партнерок на різних рівнях, а також для посадовців країн-партнерок, що дотичні до процесів відновлення України.

Що таке міжнародна допомога у зовнішній політиці

Обмін між країнами міжнародною допомогою став поширеним явищем відносно нещодавно – лише в середині минулого століття, ближче до завершення Другої світової війни. Яскравим прикладом надання Сполученими Штатами масштабного пакету допомоги в рамках так званого Плану Маршалла для країн Європи, які потребували великих ресурсів на відновлення своїх міст, інфраструктури та економіки в цілому після руйнування воєнного часу.

У роботі міжнародна допомога розуміється у визначенні Акту про міжнародну допомогу США ², тобто “будь-який матеріальний або нематеріальний ресурс, наданий урядом Сполучених Штатів ... іноземній державі або міжнародній організації ... включно з, але не обмежуючись, будь-яким навчанням, послугами або технічною допомогою, об'єктами нерухомого, рухомого або змішаного майна, сільськогосподарських товарів, доларів США та будь-якої валюти будь-якої іноземної країни, що є власністю Уряду Сполучених Штатів”.

Міжнародну допомогу за типом донора можна поділити на білатеральну та мультilaterальну. У випадку з мультilaterальною допомогою донором є певне об'єднання декількох акторів: міжнародних організацій або держав, як-от Організація об'єднаних націй, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд. Фактично донорами виступає низка суб'єктів, проте рішення про надання допомоги ухвалюється колегіально або органом, якому держави-члени делегують такі повноваження. За такого механізму кожна окрема країна має менше гнучкості у переслідуванні своїх мотивацій та цілей, а також менше можливостей впливати на те, кому саме надається допомога³. На противагу мультilaterальній допомозі, рішення про надання білатеральної міжнародної допомоги ухвалює безпосередньо уряд країни-донора та є результатом двосторонніх відносин між цими державами⁴.

Природа білатеральної допомоги дозволяє донорам використовувати її як інструмент зовнішньої політики, зокрема інструменталізувати для досягнення

²Foreign Assistance Act of 1961 [Public Law 87–195; Approved September 4, 1961] [As Amended Through P.L. 118–47, Enacted Marc]. (n.d.). *GovInfo*. <https://www.govinfo.gov/content/pkg/COMPS-1071/pdf/COMPS-1071.pdf>

³Werker, E. (2012, September). The political economy of bilateral foreign aid. *Harvard Business School Working Paper*, (13-026).

⁴Swiss, L. (2017). Foreign aid allocation from a network perspective: The effect of global ties. *Social Science Research*, 63, 111-123. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2016.09.011>

власних цілей. Відповідно, надалі йтиметься саме про білатеральну міжнародну допомогу.

Наразі є сформована традиція вивчати явище міжнародної допомоги в рамках теорії міжнародних відносин, а надання міжнародної допомоги від однієї країни іншій розглядати як інструмент зовнішньої політики, яким переслідуються певні цілі. На прикладі вже згаданого Плану Маршалла, уряд США усвідомлював ризики, пов'язані зі “слабкою” Європою. З погляду економіки, Європа була важливим ринком збуту для американських виробників, тож від її платоспроможності залежала і американська економіка. З іншого боку, стратегічно важливим для США залишалося протистояння комуністичному блоку⁵⁶ та просування капіталістичного ладу⁷. Водночас СРСР вдавався до аналогічної стратегії, та використовував міжнародну допомогу для поширення комунізму.

Чому ж країни допомагають іншим? Відповідь на це запитання дослідники шукають у двох площинах: donor-side, тобто з позиції вивчення мотивацій донора, або ж recipient-side, тобто з позиції вивчення потреб реципієнта.

До кінця минулого століття більшість науковців зійшлись на тому, що країни завжди надають міжнародну допомогу, виходячи з власних інтересів. Хоча гуманітарні ідеї можуть бути присутні в обґрунтуванні рішень щодо міжнародної допомоги, дослідження свідчать про те, що визначення країн-реципієнтів допомоги та обсягу наданої допомоги здебільшого зумовлене зовнішньополітичними та безпековими цілями країн-донорів, тоді як країни з найбільшими гуманітарними потребами отримують менше допомоги^{8,9}. Такими мотиваціями можуть бути залучення союзників, вибудовування економічних

⁵Bandyopadhyay, S., & Vermann, E. K. (2013, August). Donor motives for foreign aid. *Federal Reserve Bank of St. Louis Review*, 95(4), 327-336. <https://doi.org/10.20955/r.95.327-336>

⁶Olivié, I., Olivié Aldasoro, I., & Pérez, A. (Eds.). (2020). *Aid power and politics*. Taylor & Francis Group.

⁷Meernik, J., Krueger, E. L., & Poe, S. C. (1998, February). Testing models of U.S. foreign policy: Foreign aid during and after the Cold War. *The Journal of Politics*, 60(1), 63-85. <https://doi.org/10.2307/2648001>

⁸Alesina, A., & Dollar, D. (2000, March). Who gives foreign aid to whom and why? *Journal of Economic Growth*, 5(1), 33–63. <https://doi.org/10.1023/A:1009874203400>

⁹De Mesquita, B. B., & Smith, A. (2009). A political economy of aid. *International Organization*, 63(2), 309-340. <https://doi.org/10.1017/S0020818309090109>

зв'язків, економічна вигода¹⁰, поширення ідеології чи політики¹¹, розв'язання конфліктів, вирішення бідності¹². Ці мотивації також зумовлює низка факторів: критичність ситуації у країні-реципієнті¹³, висвітлення у медіа.

У випадку України потреба залишається критичною: гуманітарна криза, передусім у прифронтових регіонах та громадах, що мають спільний кордон з РФ та Білоруссю, жертви серед цивільних, зокрема дітей, руйнування цивільної інфраструктури. Фінансові потреби також залишаються на рівні дефіциту бюджету у 1,4 млрд дол. Разом із тим, готовність надання міжнародної допомоги при цьому згасає. Тоді як сторона потреб реципієнта не слугує важелем для підтримки обсягів міжнародної допомоги, таким важелем, ймовірно, є розуміння цілей та бажань донора.

З ким потрібно комунікувати?

Коли йдеться про білатеральну міжнародну допомогу, це завжди передбачає видатки з державного бюджету країни-донора, тобто кошти платників податків, які потенційно могли бути спрямовані на внутрішні цілі. Апелювати до цього факту намагаються різні політики в країнах-партнерах, які виступають за скорочення фінансової підтримки України.

Відповідно, аби ухвалювати рішення про виділення фінансів для допомоги іншій країні, державам необхідно мати підтримку не лише серед законодавців, але й тих, хто їх обирає.

Аби пояснити виборцям логіку своїх дій, посадові особи вдаються до публічної комунікації: наприклад, на офіційних ресурсах органів державної влади, або ж шляхом взаємодії з журналістами.

¹⁰Dudley, L., & Montmarquette, C. (1976, March). A model of the supply of bilateral foreign aid. *The American Economic Review*, 66(1), 132-142.

¹¹Meernik, J., Krueger, E. L., & Poe, S. C. (1998, February). Testing models of U.S. foreign policy: Foreign aid during and after the Cold War. *The Journal of Politics*, 60(1), 63-85. <https://doi.org/10.2307/2648001>

¹²Lumsdaine, D. H. (1993). *Moral vision in international politics: The foreign aid regime, 1949-1989*. Princeton University Press.

¹³Western, J. (2002). Sources of humanitarian intervention: Beliefs, information, and advocacy in the U.S. decisions on Somalia and Bosnia. *International Security*, 26(4), 112-142. <https://doi.org/10.1162/016228802753696799>

Індикатором суспільних настроїв та підтримки рішень про допомогу Україні в країнах-донорах можуть бути матеріали у засобах масової інформації¹⁴ (Van Belle et al., 2004). Медіа за своєю природою керуються інтересом читачів, а відтак матеріали щодо України можуть відображати такий інтерес – як у разі підтримки, так і опозиції до виділення допомоги Україні¹⁵ (Robinson, 1999). Також медіа можуть впливати на публічну політику через так званий “Ефект CNN”: ЗМІ можуть створювати запит суспільства на більш активні дії з боку владних акторів у відповідь на певні явища. Наостанок, публікації у медіа можуть виявити, як політики транслюють свої мотиви підтримки України для своїх виборців.

Україна при цьому може здійснювати комунікацію на різні цільові аудиторії країн донорів. Це можуть бути посадовці, які безпосередньо ухвалюють рішення, дипломати, а також виборці в іноземних державах, лідери думок, очільники великого бізнесу. Один з прикладів взаємодії з лідерами думок – амбасадори платформи United24, які через особисті комунікації транслюють на власну аудиторію підтримку України. Водночас часто йдеться про тези гуманітарного штибу на кшталт підтримки постраждалих від війни, упередження голоду. Натомість, як вже наявні дослідження щодо міжнародної допомоги, так і аналіз комунікації у ЗМІ та на офіційних ресурсах країн-донорів України після 2022 року свідчить про те, що у повідомленнях докола підтримки України слід використовувати інший фреймінг. А саме, доносити стратегічний інтерес у підтримці України для кожної цільової аудиторії.

Ключові фрейми у комунікації донорів

Методологія

Текстові публікації у медіа та офіційних ресурсів дозволяють дослідити, як актори у країнах-донорах фреймують допомогу Україні. У комунікаціях фреймом називають інструмент, який медіа та інші публічні актори використовують для формування певної громадської думки, зокрема шляхом акцентування на окремих аспектах реальності¹⁶. Кожен фрейм є набором елементів однієї ідеї, об’єднаним

¹⁴Van Belle, D. A., Rioux, J.-S., & Potter, D. M. (2004). *Media, bureaucracies, and foreign aid: A comparative analysis of United States, the United Kingdom, Canada, France and Japan*. Palgrave Macmillan.

¹⁵Robinson, P. (1999). The CNN effect: Can the news media drive foreign policy? *Review of International Studies*, 25(2), 301–309.

¹⁶Semetko, H., & Valkenburg, P. M. (2000, June). Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of Communication*, 50(2), 93-109. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x>

спільною концепцією для просування певного способу мислення, мобілізації суспільства, демобілізації опонентів та аргументації певної проблеми чи ситуації у певний спосіб¹⁷. Відтак фреймування країнами потреби підтримувати Україну є відображенням мотивацій, що лежать в основі фрейму.

Для дослідження використовується якісний контент-аналіз фреймів у 60 публікаціях стосовно надання допомоги чи підтримки Україні з трьох країн, по 20 публікацій на кожну: США, Японії та Данії. Країни обираються за принципом розмаїтості: за обсягом наданої Україні допомоги до ВВП країни за 2021 рік та за географічним фактором. Джерелами матеріалів для аналізу виступають два типи ресурсів: 10 публікацій у загальнонаціональних онлайн-медіа та 10 офіційних публікацій на веб-сайтах владних органів кожної з досліджуваних країн. Публікації були здійснені у проміжку 10 лютого - 10 березня 2023 та 2024 років. Такий період обрано у зв'язку з першою та другою річницею повномасштабної російсько-української війни, коли активно комунікується українське питання. Матеріали збиралися вручну та аналізувалися за допомогою програмного забезпечення NVivo 14. Також для аналізу міжнародна допомога не розділяється за типами на військову, фінансову та гуманітарну, адже всі типи допомоги прямо чи опосередковано впливають на успішність України на фронті.

У ході аналізу 60 текстів з трьох різних країн (США, Японії та Данії) було створено кодбук, тобто перелік ідентифікованих фреймів та субфреймів. Так, було визначено шість ключових фреймів:

1) Геополітичний вплив – елемент ідеї про прагненням країн-донорів переслідувати власні геополітичні цілі шляхом надання Україні міжнародної допомоги;

2) Світова стійкість – елемент ідеї про прагнення держави сприяти забезпеченню стабільності світової безпеки та економіки.

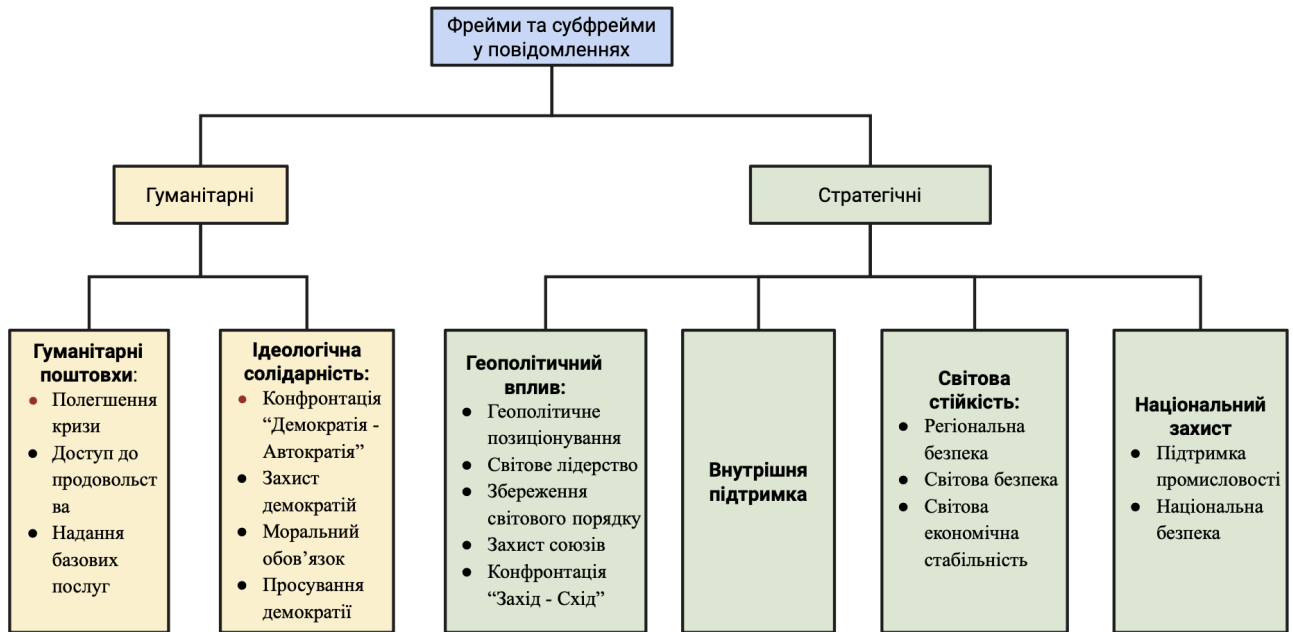
3) Гуманітарні поштовхи – елемент ідеї про прагнення держави-донора відповідати на кризові потреби країни-реципієнта, вразливого населення та людства в цілому;

4) Ідеологічна солідарність – елемент ідеї про прагнення держави-донора виявляти солідарність з постраждалим населенням країни-реципієнта на засадах ідеологічної спорідненості;

¹⁷Snow, D., & Benford, R. D. (1988, January). Ideology, frame resonance and participant mobilization. *International Social Movement Research*, 1, 197-217.

5) Внутрішня підтримка – елемент ідеї про прагнення держави-донора відповідати на внутрішню підтримку країни-реципієнта серед електорату.

6) Національний захист – елемент ідеї про прагнення держави-донора захищати власні безпекові чи економічні інтереси.

Такі фрейми можна агрегувати у дві великі категорії: стратегічні (Геополітичний вплив, Світова стійкість, Внутрішня підтримка, Національний захист) та гуманітарні (Гуманітарні поштовхи, Ідеологічна солідарність). Фрейм “Ідеологічна солідарність” віднесено до гуманітарної категорії з огляду на те, що надання допомоги з метою демократизації та покращення загального рівня життя відповідає критеріям гуманітарних мотивів¹⁸.

Як про допомогу Україні говорять країни-донори?

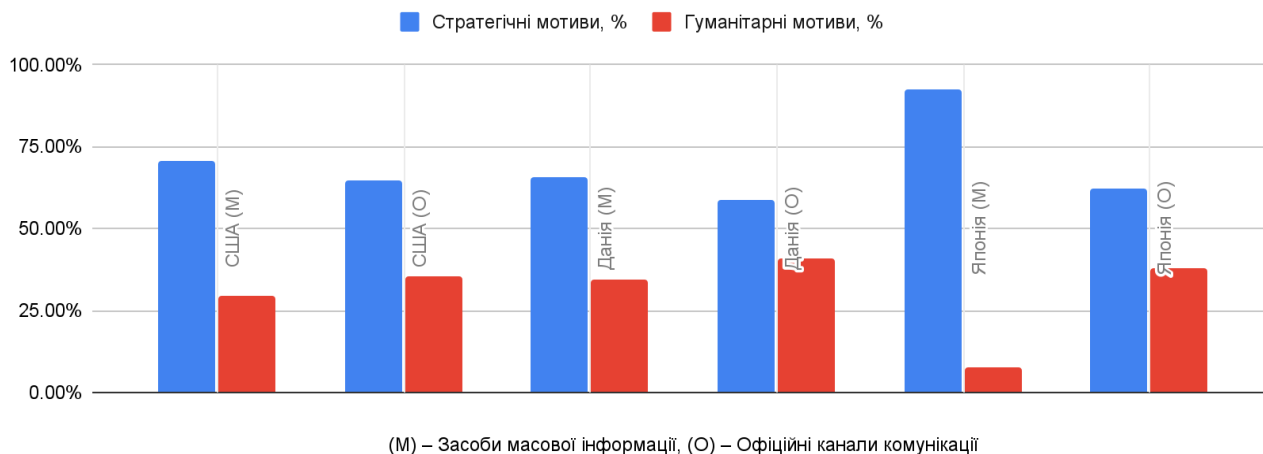
Аналіз 60 текстів з трьох різних країн (США, Японії та Данії) каже про те, що, незалежно від каналу комунікації (медіа чи офіційні веб-ресурси), донори говорять про допомогу Україні саме з позиції власних стратегічних інтересів. Водночас в офіційній комунікації держав фреймінг гуманітарних ідей зустрічається частіше, зокрема через такі елементи як “захист демократій”, “моральний обов’язок” та “полегшення кризових обставин”. Представники ЗМІ у

¹⁸Bermeo, S. B. (2011, November). Foreign aid and regime change: A role for donor intent. *World Development*, 39(11), 2021-2031.

всіх країнах натомість більш активно використовують фреймінг надання допомоги крізь стратегічні інтереси держави.

Фрейми у комунікації країн щодо допомоги Україні

Співвідношення кількості посилань до коду відносно загальної кількості посилань по країні у розрізі каналу комунікації

Поняття “стратегічних інтересів” у випадку кожної окремої держави розкривалося по-різному – десь ключовим є підтримка впливу у світі, а десь – стабільність в країні та світі.

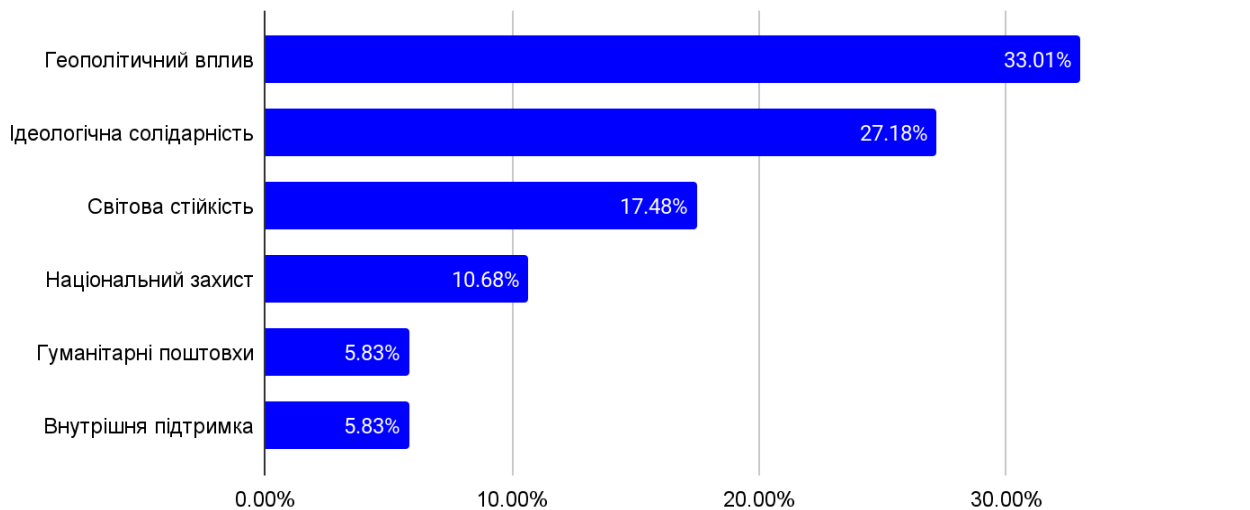
Сполучені Штати Америки

Стратегічні мотиви майже вдвічі активніше слугували фреймом для надання допомоги Україні, ніж гуманітарні мотиви, які також були присутніми та вагомими, передусім внаслідок ролі просування демократії для зовнішньої політики США.

Підтримка геополітичного впливу у світі та свого статусу як країни, що є чільним пропонентом демократії у світі, традиційно є ключовим фокусом у зовнішній політиці Сполучених Штатів. Саме через фрейм здобуття геополітичного впливу у США найчастіше і комунікували допомогу Україні: для аудиторії формується уявлення про США як про світового лідера, гегемона, лідера міжнародних організацій та союзів.

Фрейми надання допомоги Україні у США

Співвідношення кількості посилань до коду відносно загальної кількості посилань по країні

Іншою значущою частиною зовнішньої політики США є просування демократії, яке ще з середини минулого століття є однією з засад зовнішньої політики країни. Очікувано, через цей фрейм різні актори у США подають надання допомоги Україні:

“Економічний крах України дозволив би Путіну виграти війну без жодного пострілу — і заохотив би його до ще більш агресивних нападів на демократії по всьому світу”, – Агентство з міжнародного розвитку США¹⁹.

Також серед найбільш розповсюджених фреймів є забезпечення світової стійкості у сфері економіки та безпеки.

З огляду на те, що США не перебувають у зоні ризику безпосередніх військових дій на їхній території, фрейм національної безпеки проявлений дуже слабо, на відміну від інших досліджуваних країн.

Японія

Хоча Японія часто комунікує допомогу Україні крізь гуманітарну призму, зокрема допомогу з полегшенням кризи та дії згідно з моральним обов’язку, вираженість такої ідеї значно менша за фрейми з групи стратегічних інтересів.

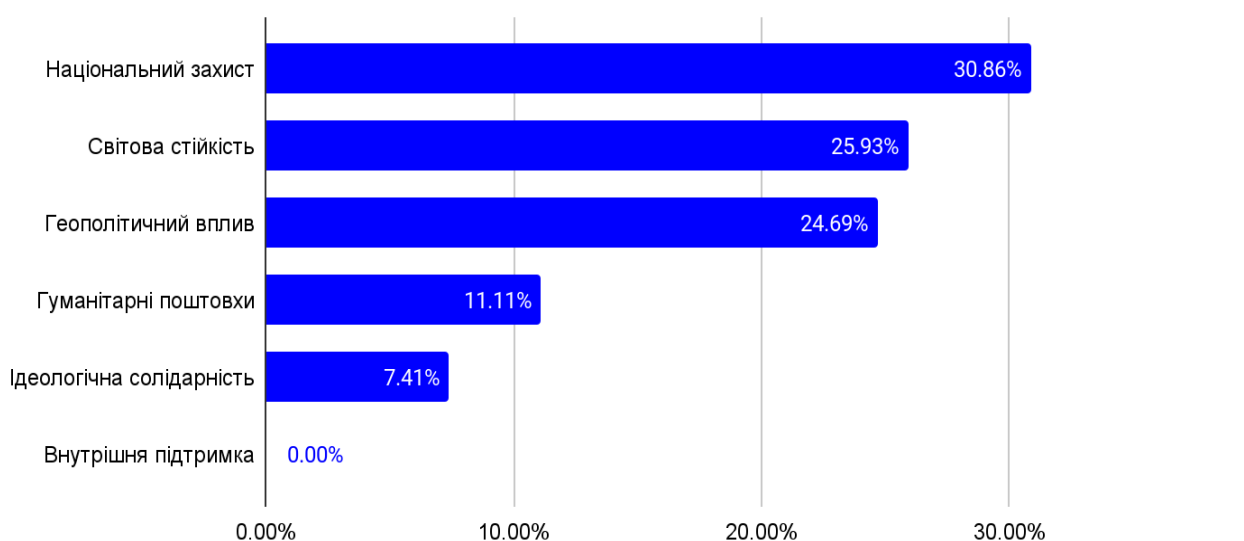
¹⁹Two Years After Russia's Full-Scale Invasion, Support for Ukraine is More Important than Ever. (2024, February 23). USAID. <https://www.usaid.gov/news-information/press-releases/feb-23-2024-two-years-after-russias-full-scale-invasion-support-ukraine-more-important-ever>

Переважно Японія пояснює свою підтримку Україні як спосіб забезпечити захист власної держави, світову стійкість та затвердити свій геополітичний вплив, передусім в азійському регіоні, зокрема в аспекті збереження світового порядку.

Фрейм захисту власної держави чітко визначав економічні вигоди виражені у дивідендах, які можуть отримати японські компанії завдяки допомогі Україні, а також нових замовленнях та збільшенні обігу. Каталізатором такого фрейму, ймовірно, була конференція з відбудови Україні, яка мала місце бути у Токіо у лютому 2024 року.

Фрейми надання допомоги Україні у Японії

Співвідношення кількості посилань до коду відносно загальної кількості посилань по країні

На відміну від інших досліджуваних країн, японська конституція є пацифістичною та забороняє країні надавати військову підтримку та експортувати зброю. Відтак історично Японія у своїй зовнішній політиці та у політиці надання міжнародної допомоги тяжіла до гуманітарної допомоги та розвиткової допомоги (development aid).

Попри географічну віддаленість від України, аспект національної безпеки є для Японії ключовим. По-перше, країна має територіальний конфлікт з Росією щодо Курильських островів. По-друге, в регіоні існує військова загроза з боку Китаю в бік Тайваню, що може дестабілізувати регіон загалом і підірвати національну безпеку Японії зокрема:

“Основне занепокоєння Японії полягає в тому, що перемога Росії в Україні може підитовхнути Китай до здійснення його давньої погрози насильницького об’єднання материкової частини країни з демократичним Тайванем, що

спричинить кризу безпеки, яка може ще більше схилити регіональний баланс сил на користь Пекіна Токіо вже давно заявляв, що ситуація з регіональною безпекою погіршується і що необхідні додаткові кроки для захисту Японії, особливо на тлі військових провокацій Північної Кореї і зростаючої напористості Китаю в Східно-Китайському і Південно-Китайському морях”, — Джеймс Д. Браун, експерт з питань зовнішньої політики та професор Університету Темпл у матеріалі *Japan Times*²⁰.

Часто у публікаціях зустрічається меседж, який просуває прем'єр-міністр країни Фуміо Кісіда: "Україна може стати Східною Азією завтрашнього дня".

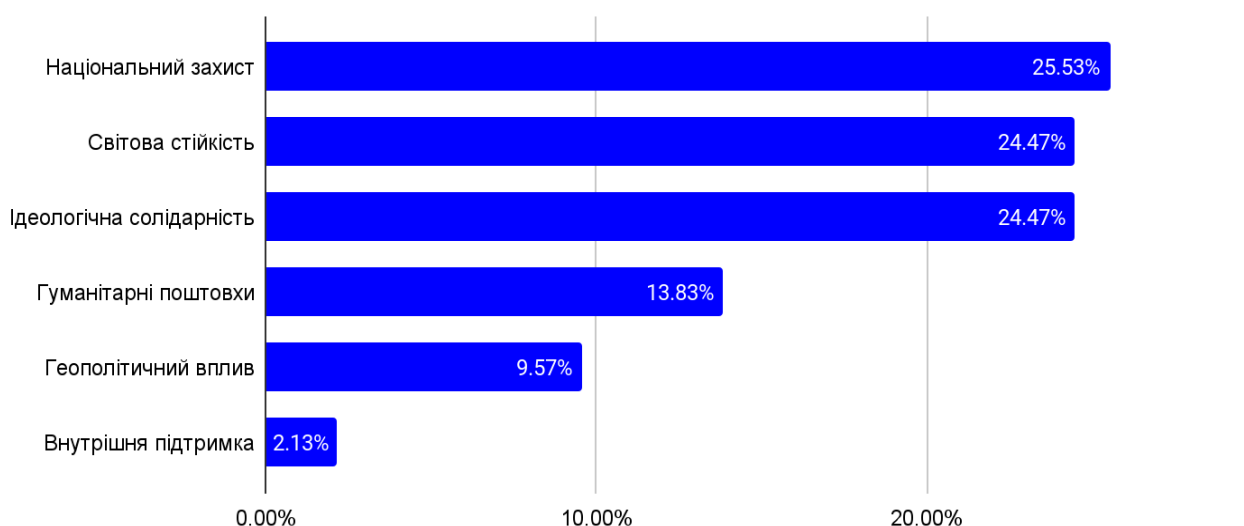
Відтак перемога Росії у будь-якому вигляді у війні проти України сприймається країною як прецедент, який стане поштовхом до агресії щодо самої Японії та інших випадків агресії щодо демократичних країн у Азії.

Данія

Данські ресурси найчастіше використовують фреймінг національної безпеки та світової стабільності, аби обґрунтувати надання допомоги Україні. Разом із тим, надзвичайно важливою для Данії є чітке артикулювання ідеологічної солідарності з демократичним народом України.

Фрейми надання допомоги Україні у Данії

Співвідношення кількості посилань до коду відносно загальної кількості посилань по країні

²⁰Dominguez, G. (2023, February 20). One year on, Ukraine war accelerating changes in Japan's defense posture. *The Japan Times*. <https://www.japantimes.co.jp/news/2023/02/20/national/russia-ukraine-war-japan-defense/>

Данія географічно наближена до України, відтак фреймування допомоги Україні крізь мету забезпечення державної безпеки чітко прослідковується у комунікації всередині країни. Крім того, що йдеться про регіональну європейську безпеку, Данія має загрозу безпосередньої російської агресії у разі поширення бойових дій за межі України: у Балтійському регіоні та у Арктичному регіоні, який є стратегічним для країни як з точки зору безпеки, так і економічних ресурсів та логістичних шляхів.

Менш вираженими за стратегічні, проте також важливими є фрейми гуманітарних ідей у наданні допомоги Україні.

“Це дилема, але я відчуваю, що данці розуміють, що в найближчі роки нам доведеться приймати складні рішення. І що як маленька країна ми повинні взяти на себе велику відповідальність і брати участь у житті світу навколо нас, щоб зробити його безпечнішим”, – Троельс Лунд Поульсен, віце-прем'єр Данії та лідер партії «Венстре»²¹.

Допомогу Україні подають як моральний обов'язок, потребу полегшити гуманітарну кризу, а також у комунікації акцентується відповідальність Данії у захисті демократій.

Висновки

Розуміючи ризики щодо сталого надходження міжнародної допомоги в Україну, українські посадовці прагнуть диверсифікувати джерела надходжень на відновлення у бік приватного капіталу. У червні у Берліні пройшла третя щорічна Конференція з відбудови України (Ukraine Recovery Conference), яка стала яскравим проявом зміни підходу. Архітектура конференції та перелік запрошених промотував низовий підхід до кооперації між країнами: бізнес мав можливість шукати нові партнерства та напряду залучати кошти з-за кордону, громади представляли свої проєкти відбудови у пошуках фінансування, стартапи та малі компанії у сфері військових технологій розповідали про себе на нову аудиторію. Результатом конференції стали десятки дрібних угод, спрямованих на залучення інвестицій та співпрацю в приватному секторі. Такий підхід контрастував з

²¹Troels Lund Poulsen: Danmark står skulder ved skulder med Ukraine. (2023, February 24). *Venstre*. <https://www.venstre.dk/nyheder/troels-lund-poulsen-danmark-star-skulder-ved-skulder-med-ukraine>

попередніми конференціями, з яких Україна поверталася з пулом коштів від донорів, передусім у вигляді прямої бюджетної підтримки на відновлення²².

Перехід до проєктного підходу фінансування відбудови – одна зі спроб забезпечити фінансування цього напрямку у разі, якщо уряди держав-донорів зменшуватимуть обсяги допомоги Україні. Такий підхід робить відбудову більш прозорою та зрозумілою, а держава в такому випадку виступає лише фасилітатором між замовником та донором.

Разом із тим, такий формат не може забезпечити критично необхідну фінансову підтримку на соціальні видатки, і тим паче на забезпечення зброєю та амуніцією Збройні Сили. Тож міжнародна допомога від уряді дружніх держав залишатиметься критично важливою для функціонування української економіки та для здатності держави оборонятися проти російської агресії.

Дослідження показує, що у комунікації урядів країн-донорів ключову роль відіграє аспект їхніх власних стратегічних інтересів, через що пояснюється рішення про надання допомоги Україні. Журналісти у публікаціях приділяють стратегічним інтересам навіть більшу увагу у порівнянні з гуманітарними інтересами.

Отже, запит на чітке розуміння власної вигоди від допомоги Україні є універсальним для багатьох груп стейкхолдерів всередині країн-донорів. Дане дослідження – лише частина аналізу фреймів, які використовуються та підтримуються для донесення інформації про підтримку України, проте воно підкреслює унікальні для країн-донорів зони інтересів відповідно до зовнішньої політики та геополітичного становища кожної.

Дослідження та ідентифікація таких унікальних зон інтересу та ключових стратегічних цілей для потенційних партнерів має бути основою для будь-яких комунікацій з ними, пояснюючи, яким чином допомога Україні сприяє досягненню цих цілей. Важливо наголосити, що такі висновки стосуються передусім публічної комунікації, а не приватних перемовин дипломатів: державні актори зважають на наявність внутрішньої підтримки з боку населення, відтак правильна комунікація з громадянами країн-партнерів сприятиме створенню міцнішої бази підтримки України серед населення.

У підсумку, комунікація, що побудована на детальному аналізі всіх груп інтересів серед державних та недержавних акторів з фокусом на фреймування

²²Від допомоги до інвестицій один крок. Що просив і що отримав Київ на конференції в Берліні. (2024, June 15). Економічна правда. <https://www.epravda.com.ua/publications/2024/06/15/715243/>

крізь стратегічні інтереси донорів, допоможе Україні підвищити внутрішню підтримку України всередині країн-донорів, як наслідок, і серед державних акторів.

Рекомендації для українських посадовців

1. Стратегічні інтереси партнерів мають лягати в основу ключових меседжів

На рівні держави для офіційної комунікації варто визначитися з основними універсальними меседжами, які транслюються на зовнішню аудиторію. Серед актуальних фреймів є такі, які є важливими для всіх країн-партнерів. Наприклад, «Світова стабільність» – один з універсальних меседжів, який Україна може використовувати на широкі аудиторії, втілюючи його у конкретних кейсах та прикладах. Разом із тим, їхнє об'єднання однією темою лише підсилить її вплив.

2. Мати різні цільові аудиторії та працювати з ними у комплексі

Аби нарощувати підтримку для надання Україні міжнародної допомоги потрібно мати детальний аналіз стейкгоल्дерів та акторів, що прямо чи опосередковано впливають на процеси. Наприклад, може йтися про місцевий бізнес, громадських активістів, лідерів думок тощо. Аналіз стейкгоल्дерів допоможе визначити прибічників, опонентів та тих, хто знаходиться посередині, і на основі цього визначити інтереси кожної з груп. Ці інтереси повинні лягати у комунікацію українських акторів з акторами держав-партнерів.

3. Комунікація з виборцями країн-партнерів

Виборці країн-партнерів формують запит на підтримку або не підтримку України шляхом міжнародної допомоги. Україна повинна спілкуватися з ними на різних рівнях: наприклад, формувати неофіційну та офіційну комунікацію з позиції інтересів цільової аудиторії. Наприклад, що підтримка України з боку їхніх урядів є інструментом для їхніх країн убезпечити себе та уникнути військової, економічної шкоди для власної країни у майбутньому.

4. Диференціювати канали комунікації

Ключові меседжі повинні лягати у комунікаційні кампанії крізь різні канали, спрямовані на недержавних акторів країн-донорів. Аналогічно з комунікацією з державними акторами, необхідно мати чітке розуміння груп інтересу всередині країни, їхніх безпосередніх інтересів та якими каналами вони послуговуються, аби така комунікація була ефективною.

Рекомендації для донорів, що підтримують Україну

1. Аналітична допомога

Представники країн-донорів можуть допомагати з аналізом стейкхолдерів їхніх країн та зануренням української сторони у їхній контекст.

2. Спілкування з приватним сектором

Посадовці держав-донорів можуть координуватися з приватним сектором своїх країн у втіленні проєктів з відбудови України. Наприклад, співфінансувати проєкти, надавати кредитні пільги тощо. Для цього необхідно комунікувати цілі, які бізнес може досягнути в результаті такої співпраці.

3. Стала комунікація з виборцями щодо України

Питання російсько-української війни дедалі рідше зустрічається у комунікації країн-донорів, а також рідше обговорюється у ЗМІ. Без належного пояснення виборцям та приватним акторам цілей, які таким чином переслідує уряд держави, підтримка рішень щодо допомоги Україні може падати.